

nija sicer ne pridejo v list. V zadnjih dveh številkah bo objavljen dnevni red in podrobna navodila za skupščino, ki jih prejmemo od Ptujkega učiteljskega društva. — Pripravite se pravočasno za prenočišče! — Uredn.

— **Okrajna učiteljska konferenca v Ljubljani** se je vršila dne 16. junija t. l. v Mestnem domu. Konferenco je otvoril okr. šol. nadzornik g. Makso Hočevar. Učiteljstvo je odposlalo vdanostno brzojavko Njeg. Vel. kralju. G. nadzornik se je spomnil v svojem nagovoru zaslug dr. Ivana Tavčarja za šolstvo in slov. naroda sploh, in smrti v stanovskih vrstah, ki je posegla tudi v Ljubljani v prejšnjem letu med učiteljstvo. Po običajnih formalnostih je podal svoje nadzorniško poročilo. Brez oportunitete lahko priznamo da je bilo poročilo na višku in se je odlikovalo po svoji globoki zasnovanosti vsestranosti in temeljitosti ter modernim zahtevam in potrebam odgovarjajočimi smernicami. Ne samo, da bi se omejevalo na tesnosrečno stališče vzgoje in izobrazbe med štirimi šolskimi stenami, je spajalo in omenjalo tudi vsa javna vprašanja, ki indirektno stavijo svoje zahteve na šolo, kot vzgojevalca: in kot taki je podal referent v svojem poročilu šoli poseben poudarek. Problemi ki pretresajo v javnem življenju naš vse, pretresajo tudi šolo in stavijo na njo posebne zahteve. In ta moment je g. nadzornik spretno izrazil da je vsadil kal ki naj obrodi in prične v dejanju spajati šolo z javnim življenjem in ji naj da s tem svoj poseben pravec, ki ga zahteva naša svoboda in država upravičeno od nje. Pa tudi notranji didaktični mišljaji so bili vredni modernega duha in smeri današnje dobe. Strokovni učitelj tov. Pavel Kunaver je podal dobro sestavljeno poročilo o »moralni poglobitvi pouka v osnovni in meščanski šoli«. Posebno pozornost je pa vzbudilo poročilo g. ravnatelja Janeza Levca o »lepopisnem pouku v osnovni in meščanski šoli«. Poročilo ni vsebovalo samo praktičnih navodil za lepopisni pouk, temveč se je odlikovalo s poglobljeno znanstveno podlago in pojasnjevanjem na podlagi nalašč za to prirejenih slik, glede delovanja mišičevja in živčevja (možganskega) pri pisanju. Poročilo bi zaslužilo, da ga prinese »Ponotnik« s slikami vred za širši krog učiteljstva. Nato so se izvršile običajne volitve in se je rešilo par samostojnih predlogov notranje-šolskega značaja. Iz spontanega razpoloženja, je na inicijativo tovarišic zaključilo učiteljstvo konferenco z »Bože pravde«.

— **Okrajna učiteljska konferenca je imela učiteljstvo novomeškega okraja** v soboto, 16. t. m. Z vidnim zanimanjem je prihitelo učiteljstvo ta dan v dolensko metropolo da pregleda skupno svoje delo tekočega šol. leta in se navduši za novo, vztrajno delo v bodočem šolskem letu. Na vzporedno so bili štirje izbrani strokovni referati ki jim je sledilo učiteljstvo z največjim odobravanjem. Predsednik konferencie je izrekel referentom v imenu vsega učiteljstva zahvalo za skrbno sestavljene referate. Kakor običajno so se vršile tudi letos volitve v knjižnični in stalni odbor. Mlađe učiteljstvo je upravičeno pričakovalo da bodo to pot izvoljene agilne moči, ki mu bodo stale ob strani s strokovnimi nasveti pri izboru knjig in bodo umele obračati njegovo pozornost na dela, ki jih nudi poleg mnogega nepotrebnega balasta okrajna knjižnica. Po skupnem obedu se je otvorila na dekliški osnovni šoli razstava risarskih izdelkov ter deških in ženskih ročnih del. To pot se je učiteljstvo novomeškega okraja res izkazalo. Na pobudo neumorno delavnega in za šolo vnetega g. nadzornika je razstavilo trinajst okoliških šol svoja dela. Ta dan je bila razstava odprta učitelstvu, občinstvo na si jo je ogledalo naslednji dan. Nihče bi ne pričakoval, da bi se isto za njo v toliki meri zanimalo kakor se je. Razstava je bila okusno prirejena motilo je le to, da je bilo pri nekaterih šolah premalo razvidno kaj da so izgotovili učitelji(-ice) in učenci sami. Bilo bi preobširno ocenjevati dela posameznih šol vendar treba priznati, da sta se odlikovali v ženskih ročnih delih zlasti dekliška šola s. s. v Šmihelu in šola v Št. Petru s krasnimi vezeninami v narodnem ubodu. Človek bi skoraj ne verjel, da je sploh možno v ljudski šoli toliko doseči. Razstava ni bila obilnatna nikogar se ni sili, naj se je udeleži. Da je navzlic temu tako dobro uspela je okraju le v čast. Zvečer je priredilo učiteljstvo v čitalnici zabaven večer. Stopilo je pred javnost in zapelo dovršeno nekaj lepih pesmi, ki so pokazale da ima okraj v učiteljskih vrstah izvršten pevski material. Pevskim toč-

kam je sledila H. Ibsenova petdejanka »Gospa z morja«. Kakor že poprej večkrat je pokazalo novomeško učiteljstvo ta večer, kako zmire umetniško ustvarjati. Vloge so bile povsem dobro razdeljene, igra sama pa skrbno naštudirana. Igralci so se odlikovali s čudovito naravnim nastopom. »Ibsen« je težak, ukvarja se le z duševno stvarjo, s psihološkim pogledom zasleduje razdvojenega človeka. Z najboljšim umetniškim instinktom, s krepko strastnostjo se je predvsem odlikovala Elida (ga. Sušnik-Kavčičeva). V nastopih s svojim možem Wanglom (V. Pirnat) nam je podala najintimnejše nianse umetniške svoje vloge. Občinstvo ji je viharo aplavdiralo ter ji poklonilo krasen šopek. Bil je to lep, dostojen in užitekopoln večer. — i.

— **Poziv učiteljstvu krškega okraja!** Na zborovanju v Radečah dne 5. maja t. l. smo sklenili prispevati za Vinko Klanškov nagrobni spomenik vsak po 5 dinarjev. Ker bodo znašali skupni stroški okrog 1800 Din. bi bili ti prispevki premajhni, zato smo sklenili na zborovanju tržiškega krožka v Škocjanu, da prispeva vsak učitelj(-ica) krškega okraja po 10 Din. Spomenik je že naročen, zato prosim vse da vplačate oziroma doplačate 1. julija dogovorjeni prispevek pri svojem šol. vodji in ta pošlje nabrane vsote podpisaniemu. Pokojnikove prijatelje, znance in sošolce tudi vljudo prosim za prispevke. — Št. Janž, dne 16. junija 1923. — Vinko Bercé, t. č. predsednik tržiškega krožka.

— **Zrelostni izpiti na drž. moškem učiteljsku v Mariboru** so se vršili od 4. do 16. junija t. l. pod predsedstvom g. nadzornika dr. Leopolda Poljanca. Pripravljenih je bilo 68 kandidatov in kandidatkinj, med temi 2 privatista in 1 privatistinja. Z odliko je prestalo izpit 15 kandidatov(-inj). In sicer: gg. Dolar Zora, Dvoršek Lenka, Jazbec Angela, Laznik Celestina, Scharcz Angela, Sotler Marija, Tomažič Vlasta, Vodenik Nada, Farazin Lovro, Janež Lucijan, Domnik Drago, Leban Franc, Košutnik Silvester, Gorup Ljubomir in Korošak Anton. — Zrelost se je priznala 39 kandidatom(-injami), in sicer: Burdian Karolina, Golež Albina, Kurbus Gabriela, Lovrec Amalija, Matek Ana, Pertl Ana, Peunik Erna, Šijanec Olga, Požar Hilda, Štrekeli Milena, Taufer Vida, Pertot Vera, Trobec Sabina, Primožič Terezija (privatistinja), Petrač Franc, Kocuvan Milan, Brelih Oton, Kotnik Franc, Kodrič Stanislav, Kotnik Zorko, Predan Drago, Cvetko Ivan, Živko Alojzij, Polanc Adolf, Grafenauer Ludovik, Horvat Ivo, Štraus Milan, Konečnik Zmagoslav, Ferik Ivan, Leskovar Franjo, Hartman Janez, Ferenčak Edo, Šeško Ivan, Majcen Andrej, Čermelj Henrik, Tomažev Matija, Grušovnik Josip, Tomažič Maks in Povh Vaclav. — Ponavljalni izpit je dobilo 11 kandidatov(-inj), reprobiranih je bil 1 kandidat (privatist), odstopila sta med izpitom 1 kandidat (privatist) in 1 kandidatinja.

— **Na državnem moškem učiteljsku v Ljubljani** je vpisovanje v I. letnik za šolsko leto 1923/24. v soboto, dne 30. junija od 8.—11. ure. Pogoji vpisa je dovršeni nastavni razred meščanske šole oziroma 4. razred srednje šole. Učenci naj prinesejo s seboj zadnje šolsko izpričevalo in krstni (rojstni) list. — Ravnateljstvo.

— **Maturantom mariborskega učiteljskega iz 1. 1913.** Na poziv k desetletnici je prišlo zelo malo prijav. Tako smatram, da je čas — morda tudi kraj — neprimkladen (28. in 29. t. m. v Mariboru). Ta načrt torej opustimo. Vennigerholz mi je pa poslal sledeči predlog: 15. avgusta bo v Središču slavnostna otvoritev Sokolskega doma in bi se na sestali ob tej priliki tam. Morda to temu ali onemu ne bo prikladno, a je pač nemogoče napraviti vsem po volji. Zato je najbolje da sprejmemo Vennigerholcjev predlog. Tudi železniške zveze so dosti ugodne. Torej: 15. avgusta predpoldne v Središču na svidenje! A. O.

— **Maturantke zaseb. žen. učiteljskega v Mariboru iz leta 1903!** Letos poteče 20 let, odkar smo zapustile učiteljske. Ali bi ne kazalo, da proslavimo dvajsetletnico? S tovarišico Minko Goričanovo smo se menile, da bi bil Maribor najpriljubnejši kraj za to. Tovarišice oglasite se in stavite glede časa primerne predloge! — Alojzija Kožuhova (Gorjak), Maribor, Gosposka ul. 46.

— **Kamniško učiteljsko društvo** ima v torek, dne 26. junja 1923 ob 4. uri popoldne v Komendi v gostilni g. F. Vodeta

sestane, h kateremu je vabljeni tudi tovarišstvo iz kranjskega okraja.

— **Na državnem ženskem učiteljsku v Ljubljani** je vpisovanje v I. letnik za šolsko leto 1923/24. v soboto, dne 30. junija od 9. do 12. ure. Pogoji vpisa je dovršeni nastavni razred meščanske šole, oziroma 4. razred srednje šole ali liceja. Učence naj prinesejo s seboj zadnje šolsko izpričevalo in krstni (rojstni) list. Podrobnosti so razvidne na oglasu v veži šolskega poslopja. — Ravnateljstvo.

— **Učiteljsko društvo za celjski okraj** je priredilo z lepim številom svojih članov 13. t. m. poučni izlet v Hrastnik, kjer so posetili steklaro, kemično tovarno in premogovnik. Slavnim ravnateljstvom se za blagohotno in priskrbo razkazovanje razlikih naprav in strojev vsi udeleženci tem potom najpriljubnejše zahvaljujejo.

— **Zrelostni izpiti na državnem moškem učiteljsku v Ljubljani** so se vršili pod predsedstvom gosp. nadzornika za srednje šole Jos. Westra v času od 2. do 12. junija. Priglasilo se je 38 rednih golejencev in 14 privatistov. Zrelost z odliko se je priznala 3 zrelost 27 kandidatom; 14 kandidatom (med temi 5 priv.) se je dovolil ponavljalni izpit, 1 kandidat (privatist) je bil reprobiran, 7 kandidatov (med temi 6 priv.) je odstopilo pred ali med izpitom. Zrelost se je priznala sledečim kandidatom: Belihar Anton, Benedičič Ivan, Berce Darinka (z odliko), Bitenc Ivan, Bratok Rudolf, Bregant Albin, Čuk Ladislav (z odliko), Fajon Rudolf, Gogala Irma, Gregorič Romana, Horvat Lea, Klemenc Franc, Kraševac Danica, Kuželj Frančiška, Medved Stanko, Perhace Silvo, Rihar Rafael, Rott Gotart (z odliko), Sartori Natalija, Schiller Melita, Tratnik Martin, Vrabčič Rudolf, Železnik Franc, Gvederer Ana, Keber Silva, Kemperle Ljudmila, Klun Mira, Naselj Matilda, Mihličič Hilda.

— **Državna realna gimnazija v Ptuj.** Vzorejmi izpit za prvi razred bo v soboto 30. junija t. l. Vpisovanje se vrši isti dan od 8.—9. ure na kar se začne pismeni izpit iz slovenščine in računstva (od 9.—11.). Popodne bodo ustni izpiti. Prielasi za vzorejmi izpit se lahko izvrše tudi pred 30. junijem osebno pri ravnatelju ali pismeno po pošti. Predložiti je treba rojstni list in izpričevalo osnovne šole z redi iz verouka, slovenščine in računstva.

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda.** Spisal Franjo Žgeč. Izdalo in založilo Udruženje Jugoslov. Učit. — Poverjeništvu Ljubljana. 1923. Obsega sedem tiskovnih pol. Knjiga je izšla kot 2. zvezek »Stanovsko-strokovne knjižnice. Naroča se pri »Poverjeništvu UJU v Ljubljani Učiteljska tiskarna. Cena s poštino 12 Din. Člani Pov. UJU prejmejo knjigo — kakor 1. zvezek »Stan. strok. knjižnice« — **potom svojih okrajnih učiteljskih društev za 8 Din.** to pa le pri skupni pošiljki in pri prejemu potom okrajnega društva, ker je drugače zaradi režijskih stroškov nemogoče dovoliti to udobnost. Knjige se bodo dostavile okrajnim društvom, ko prejme poverjeništvu denar in **nabiralne pole** od 1. zvezka »Stan.-strok. knjiž.« vendar v poštnicah ne — izvzemši na zahtevo — ker v tem času tudi okrajna društva ne zborujejo. V tem slučaju se dostavijo pred začetkom šolskega leta. — O knjigi še izpregovorimo.

— **kpl Modra ptica.** Maurice Maeterlinck. Čarobna pravljica v šestih dejanjih in dvanaestih slikah. Prev. Josip Pernot. Založila Učiteljska tiskarna. Cena 16 Din. O knjigi še poročamo

— **okl E. Gangl: »S'n«.** Drama v štirih dejanjih. Drugi natisk. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena elegantno vezani knjigi 24 Din.

— **kpl Pasiljonke.** Povestice za mlado. Spisal Ivan Dornik. Založba Goričar & Leskošek. Celje. Cena 5 Din. — O knjizi še izpregovorimo.

— **kpl Dr. Maks Kovačič: Naš boj za lastno državo.** Izdala in založila Sokolska župa v Mariboru. Cena 2 Din.

— **kpl Vidovdanska ustava** je izšla v novem natisu pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani Prešernova ul. 54. S poštino vred velja 12.50 Din.

— **kpl H. Družovč: Pesmarica II. del.** zbirka pesmi in pevskih vaj za osnovno šolo srednja stopnja. Tretja dopolnjena in pomnožena izdaja. Ljubljana 1923. kr. zaloga šolskih knjig in učil. Cena meliko vez. 10 Din. poltrdo vez. 12 Din.

— **kpl Posebno ukoslovje** pouka v elementarnem razredu osnovnih šol. Za

učiteljska priredil **Fr. Fink.** Druga, preglešana izdaja. Izdala »Slov. Šolska Matice«. Cena 16 Din.

— **kpl Čitanka za izredne osnovne šole.** (74 podob). Sestavilo učiteljstvo gluho-nemnice v Ljubljani. Uredil V. Mazl. Ljubljana 1923. Kr. zaloga šolskih knjig in učil. Cena vezani knjigi 13 Din. nevezani 11 Din.

— **kpl Prva čitanka.** za prvo šolsko leto. Sestavil Karel Wider. Osmi natisk. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Kolorirana izdaja. Cena trdo vezani knjigi 16 Din.

— **kpl. Domoznanstvo za osnovne šole.** Zemljepisni podatki in zgd. slike o kraljevini SHS. Učencem osnovne šole v ponavljanje sestavil Josip Brinar. Cena vezanemu izvodu 20 Din. Izdala in založila Goričar & Leskošek v Celju. — Podrobnije izpregovorimo v prihodnji številki o knjigi.

Književnost in umetnost.

PAVEL FLERE:

„PETA ČITANKA“.

(Konec).

Taki učitelji na spoznajo tudi, čim primerno označeno knjigovroko in jo prelistajo. Še bolj pa, ko jo bodo rabili pri delu, da sem poizkusil z njo utirati pot modernim didaktiki. Knjiga sicer ni sestavljena popolnoma v smislu novodobnih zahtev in me v tem oziru načeloma samega ne zadovoljuje. Preveč je na pr. v njej še razpredelkov, preveč še diši »po šoli« in ni v njej onega absolutnega življenja ki se danes zahteva zanj, da se vnese v šolo; preveč se s temi razpredelki omejuje učiteljevo prosto delo, knjiga pa ni poklicana v to da ga omejuje, marveč zanj izpodbuja in mu ga pomaga razširati. Zato pa sem kar nekako vesel onih berilnih sestavkov, ki so prvi hip videti kakor da so pomotoma zašli v kako drugo poglavje; na niso, le prav namenoma so se otreli prestroge sistematike. Vendar je mogoče za danes še prav, ako se niso načela moderne metodike upoštevala v polnem obsegu: prehod bi bil brzokone prestirn pre-revolucionaren. Namen knjige pa bi bil dosežen ako evolutivsko pripomore k osvoboditvi.

Kar se torej tiče »snovi« kakor se nahača v realističnih čitankah je le oremalo: v tolažbo lahko povem, da izidejo za to stopnjo še posebne realistične knjižice: upajmo pa, da bodo tudi te sestavljene, kakor morejo odgovarjati modernim didaktičnim zahtevam. — Res premalo gradiva pa ima v »Peti čitanki« poglavje »Starejši slovenski pesniki in pisatelji«: sicer ne zato, ker ne prinaša njihovih življenjskih — to je naloga učitelja! — nač pa radi tega, ker obseg knjige ni dopustil večjega razširjenja. Ipak upam da v sretni roki učitelja tudi ta odstavek lahko doseže svoj smoter kot navodilo za obravnavo slovnosti in njegove zgodovine v osnovni šoli.

To malo sem hotel povedati kot nekak predgovor za rabo te čitanke in za nieno presojanje; obenem pa prosim za strogo objektivno presojo prvega poizkusa takega dela da se bo drugič mogoče izogibati pogrškosti proti moderni didaktiki in metodiki in proti zahtevam, ki jih življenje mora staviti na šolsko delo.

— **k Naš boj za lastno državo.** Dr. Maks Kovačič. Bratom načelnikom kulturno-prosvetnih odsekov! Brošura je nastala na temelju predavanj in je tudi zamisljena tako, da bi naj služila kot podlaga predavanju, zgrajenemu na podatkih in smernicah v njej. Če pa v kakem društvu ni naiti za snov predavatelja, se more mesto predavanja brošura tudi prečitati takšna kakršna je, ker tvori v sebi zaključno celoto.

— **k E. Gangl: »S'n«.** Drama v štirih dejanjih. Drugi natisk. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena elegantno vezani knjigi 24 Din.

Pisatelji pravi sam v uvodu drugega natisa: Prvič so igrali »Sina« v Ljubljani leta 1898, pod režijo odličnega igralca R. Inemana. Naslednje leto je izšla drama v tisku pri Gabrščku v Gorici. Svoje delo sem takrat posvetil Antonu Aškercu, ki se je živo zanimal za dramatiko in je tudi sam začel pisati drame. (Izmajlov, Red sv. Jurja, Tujka).

Poslej so »Sina« igrali po vseh večjih in manjših odrih skoroda nešteto krat — vsaj jaz ne vem števila. Kdo me je tudi vprašal? Malokdo! Pa še ti povečini: »Igramo ga ta in ta namen. Dovoli, da uprizarimo »Sina« brezplačno. Morda še sam primakneš kaj v označeni namen...«